

Sneller innoveren
met ecosystemen voor
leren werken en
innoveren in elke regio

Investering in Human Capital voor 2% groei

Nederland kan sneller innoveren met ecosystemen voor werken, leren en innoveren in elke regio

Het bouwen van een duurzaam, gezond en veilig Nederland is mensenwerk. Door een oplopend tekort aan mensen met de juiste kennis en vaardigheden blijft in veel sectoren een groot deel van het innovatiepotentieel onbenut. In het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid (MTIB) staan de economische kansen van maatschappelijke uitdagingen centraal. Om deze te benutten is het essentieel om NU te investeren in menselijk kapitaal.

De tien Nederlandse Topsectoren bundelen daarom hun krachten voor een sterke verbinding tussen werken, leren en innoveren in Learning Communities. Dit zijn innovatieve ecosystemen van bedrijven, onderwijs en onderzoek die opleiden voor de beroepen van morgen en overmorgen.

Naar verwachting wordt 2021 het jaar waarin ons land weer open gaat, onze economie zich herstelt en de internationale handel weer op gang komt. Desalniettemin zal de Covid-19 crisis diepe sporen achterlaten in de sectoren die het afgelopen jaar hard getroffen zijn. Ook heeft de crisis de kwetsbaarheden van de arbeidsmarkt blootgelegd. Het herstel van de Nederlandse economie zal één van de prioriteiten zijn van het nieuwe kabinet. Via dit Position Paper delen wij als Human Capital Coördinatoren van de Topsectoren onze visie op de ontwikkeling van een toekomstbestendige en toekomstbehendige arbeidsmarkt voor een duurzaam herstel van de Nederlandse economie gericht op onze maatschappelijke opgaven. Investeren in technologie en innovatie rendeert alleen als er ook stevig geïnvesteerd wordt in ons menselijk kapitaal om dit innovatiepotentieel te benutten.

Human Capital: de sleutel tot innovatiesucces

Het bouwen van een duurzaam, gezond en veilig Nederland is mensenwerk. Innovatieve technologie maakt daarbij steeds meer mogelijk, maar alleen als we ons menselijk kapitaal laten meegroeien. Het gaat hierbij om beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusie. Kwantitatieve en kwalitatieve tekorten op de arbeidsmarkt beperken de snelheid waarmee Nederland zich kan herstellen van de COVID-19 crisis en waarmee Nederland zich tegelijkertijd ontwikkelt als klimaatbestendig, water robuust, duurzaam, gezond en veilig innovatieland. **Voor een optimale synergie tussen innovatie en beschikbaar menselijk kapitaal** is een transformatie van de arbeidsmarkt noodzakelijk. Er wordt ingezet op een toekomstbestendige en toekomstbehendige arbeidsmarkt door de komende vier jaar €50 mln. per jaar te investeren in een infrastructuur van duurzame samenwerkingsverbanden waar onderwijsinstellingen, maatschappelijke partijen, bedrijven en overheden met elkaar werken aan een leven lang ontwikkelen als basis voor innovatie in de tien topsectoren. Zodat (de groei van) menselijk kapitaal zich optimaal gaat en blijft verhouden tot de innovatieve ontwikkeling van Nederland. Deze duurzame en intensieve samenwerkingsverbanden, waarin Learning Communities een belangrijk bouwblok vormen voor het innovatie ecosysteem, worden algemeen gezien als innovatieversnellers en vormen de basis voor economisch 'duurzaam' herstel.

Bijdragen aan grote maatschappelijke opgaven

Nederland staat voor een aantal grote maatschappelijke uitdagingen op het gebied van Energie & Duurzaamheid; Gezondheid & Zorg; Landbouw, Water & Voedsel en Veiligheid. Deze maatschappelijke opgaven, de toenemende concurrentie en schaarste in menselijk kapitaal vragen om voldoende medewerkers met de juiste kennis en vaardigheden. De urgentie is groot om mensen op te leiden voor beroepen die bijdragen aan het aanpakken van de maatschappelijke uitdagingen en brede welvaart realiseren.

Cijfers en voorbeelden

Het UWV publiceerde in oktober 2020 de top-10 krapteberoepen in Nederland¹. Daarvan zijn er alleen al 8 relevant voor de energietransitie. Tekorten op de arbeidsmarkt remmen de snelheid waarmee Nederland zich ontwikkelt als klimaatbestendig, water robuust, duurzaam, gezond en veilig innovatieland. Er wordt veel geld geïnvesteerd in technologie en innovatie, maar het Innovatiepotentieel blijft ongebruikt liggen als er niet ook stevig geïnvesteerd wordt in mensen.

Op Europees niveau is becijferd door OECD² dat het gericht vergroten van de vaardigheden van de beroepsbevolking een additionele productiviteitsgroei van 2% mogelijk maakt.

In 2019 zijn er landelijk al meer dan 300 succesvolle publiek-private samenwerkingen over alle sectoren, met:

- > 10.000 betrokken bedrijven
- Bijna 100.000 studenten
- 5000 docenten
- > 2000 werkenden

Bron: Impactmeting Katapult, 2019³

Inzet op een toekomstbestendige en toekomstbehendige arbeidsmarkt betekent investeren in **het ontwikkelen en opschalen van succesvolle innovatie-ecosystemen, (de zogenoemde Learning Communities)** waardoor kennis sneller circuleert, scholing effectiever wordt, en een grote(re) groep huidige en toekomstige werknemers bereikt wordt met laagdrempeliger en aantrekkelijker scholing.

Er zijn reeds vele succesvolle voorbeelden van regionale initiatieven (zoals CIVs, CoEs, RIFs, fieldlabs, ELSA labs CoCi's, Grozzerdammen) die beweging creëren, vormgeven aan innovatie, onderwijsvernieuwing ten behoeve van deze innovatie en bijdragen aan een transformatie van de arbeidsmarkt. Deze benadrukken het belang en tegelijkertijd de behoefte om dergelijke samenwerkingsverbanden te ontwikkelen en maximaal te ondersteunen.

Sharehouse

In living lab SHAREHOUSE werken ze aan de toekomst van werken in een warehouse, door een unieke leer- en samenwerkingsomgeving waarin onderwijs, onderzoek, ICT-/technologiestelers, bedrijfsleven en overheid samen innoveren en onderzoek doen naar nieuwe warehouse technologieën in relatie tot mensen, onderwijs en organisaties. Denk hierbij aan de impact van nieuwe technologie voor skills van medewerkers, veiligheid en ethiek, innovatie-adoptie en onderwijsvernieuwing.

- 300 studenten betrokken (200 MBO-, 50 HBO- en 50 WO studenten)
- >1000 logistieke bedrijven
- 13 onderwijsinstellingen

Fieldlab 'De Duurzaamheidsfabriek' vult Leven Lang Ontwikkelen vernieuwend in'

De Duurzaamheidsfabriek ondersteunt bedrijven bij het aanpakken van (technische) kennisvraagstukken. Dit doen ze door bedrijven te laten samenwerken met elkaar en met studenten en gaandeweg gedurende het project samen te innoveren en te leren.' Het zogenoemde 'omgekeerde meester-gezel model.

- >1000 studenten betrokken
- 1000 werkenden
- 250 bedrijven (potentieel 3000 bedrijven)
- 25 onderwijsinstellingen

1 <https://www.uwv.nl/overuwv/Images/kansrijke-en-minder-kansrijke-beroepen-sinds-corona-20200813.pdf>

2 <https://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/OECD-Skills-Strategy-Diagnostic-Report-Netherlands.pdf>

3 <https://www.wijzinkatapult.nl/impactmeting/>

Transformatie van de arbeidsmarkt

Investeren in het opschalen van succesvolle innovatie-ecosystemen voor een toekomstbestendige en toekomstbehoudende arbeidsmarkt betekent dan ook:

- **Vormgeven aan intersectoraal arbeidsmarktbeleid met zicht op in- en uitstroom en verschuivingen in de beroepsbevolking binnen- en tussen sectoren;**
- **Werknemers perspectief bieden op werk door inzicht te creëren in transitiepaden (pad van werk naar werk met inzicht in bijbehorende om- her of bijscholing);**
- **Investeren in leven lang ontwikkelen als stevige basis voor een flexibele arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt die werknemers stimuleert en faciliteert in hun ontwikkeling door:**
  - Een goed opleidingsaanbod gericht op toekomstige vraagstukken en de benodigde vaardigheden zowel voor studenten als voor werkenden;
  - Intersectorale mobiliteit met een samenhangend systeem van transitiepaden (van overschot naar tekort sectoren en naar relevante toekomstige beroepen), scholingsaanbod, ontwikkelportfolio's en de ontwikkeling van lerende organisaties;
  - Een goede leercultuur binnen bedrijven (met ruimte voor ontwikkeling, erkenning van vaardigheden, teamleren).
  - Een transitie van de arbeidsmarkt waarbij skills het uitgangspunt is in plaats van diploma's.
  - Ontwikkelen van initiatieven gericht op de arbeidsmarktparticipatie van doelgroepen die nu niet of beperkt onderdeel uitmaken van de werkende beroepsbevolking.
- **Vergroten van de digitale vaardigheden van de beroepsbevolking.**
  - Enerzijds omdat de inhoud van werk verandert door de snel toenemende digitalisering.
  - Anderzijds omdat digitalisering een rol speelt in het opvangen van de toenemende krapte op de arbeidsmarkt doordat de uitstroom van arbeidskrachten groter is dan de instroom (o.a. door vergrijzing, maar ook door veranderingen in bijvoorbeeld arbeidsparticipatie).
- **Investeren in regionale samenwerking voor nieuwe onderwijsvormen en scholingsinitiatieven.**
  - Regionale initiatieven bieden de mogelijkheid gericht nieuwe vaardigheden op te doen in hybride omgevingen waar innovatie plaatsvindt en het leren in nauwe samenwerking met professionals en studenten plaatsvindt. Daarnaast bieden deze regionale initiatieven de kans om het scholingsaanbod continu te blijven vernieuwen in samenwerking met regionale opleiders en het bedrijfsleven, waarmee een leven lang ontwikkelen omgeving gecreëerd wordt en mensen zich continu blijven ontwikkelen voor het werk van morgen én overmorgen.

Deze transformatie van de arbeidsmarkt is reeds ingezet door nieuwe innovatieve manieren om leren, werken en innoveren aan elkaar te verbinden, door publiek-private samenwerking in innovatie ecosystemen (de zogenoemde Learning Communities) en zo op te leiden voor de beroepen van morgen en overmorgen.

Investeren voor 2% groei

De Human Capital Agenda experimenteert succesvol met het samenbrengen van dergelijke initiatieven in de driehoek leren, werken en innoveren in Learning Communities, waarbij de ontwikkeling en vaardigheden van mensen centraal staan. Analyse van samenwerkingsverbanden in de ICT- en energiesector door Katapult heeft laten zien dat met extra investeringen in deze samenwerkingen het bereik van studenten, bedrijven en medewerkers aanzienlijk vergroot kan worden. Om voor elk van de topsectoren gemiddeld tien Learning Communities te ontwikkelen en tien Learning Communities op te schalen en verduurzamen is 200 Meur nodig. Hierbij is uitgegaan van 100 Meur voor nieuwe Learning Communities en 100 Meur voor het opschalen van bestaande Learning Communities. Op basis van ervaring met RIFs, CIVs en COEs is er uitgegaan van een schatting van de kosten voor het ontwikkelen van een Learning Community over 4 jaar van gemiddeld 1 Meur.

